

Výjezdní seminář z obchodního práva

Obchodní právo v roce II

10. – 12. dubna 2015

Dvouletá zákonná záruka na spotřební zboží, nebo co tedy?

Dana Lipenská

4. ročník PF UK

Resumé

Práce se zabývá nejasným ustanovení odst. 1. § 2165 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. Uvedené ustanovení mnozí považují jen za jiné slovní vyjádření zákonné záruky, která byla známa i ve staré právní úpravě, objevily se ale také názory, že jde pouze o určení lhůty, pro kterou lze uplatnit právo z vady, které existovala na zboží již v době převzetí. Práce nabízí nejprve krátký pohled do staré úpravy a je zmíněno též evropské právo, z něhož je uvedené ustanovení implementováno. Jádrem práce tvoří srovnání argumentů zastánců obou možných výkladů. Závěr práce je poté věnován úvaze nad tím, jaký vliv by různé výklady měly na „každodenní život“ spotřebitele. Autorka dochází k závěru, že sporné ustanovení stále obsahuje zákonnou záruku. Upozorňuje především na změnu slov průběhu legislativního procesu, tím jasněho deklarování úmyslu zákonodárce a tedy použití interpretačního ustanovení odst. 2 § 2. ObčZ.

1. Úvod a cíl práce

Jako téma své práce jsem si zvolila „Dvouletá zákonná záruka na spotřební zboží, nebo co tedy?“ Toto téma shledávám jako velmi aktuální a myslím, že je nutné v této oblasti nalézt shodu. Neboť záruka na spotřební zboží je institut, který se dotýká většiny osob v každodenním životě. Občanský zákoník však v těchto ustanoveních není přesný.

Moje práce je rozdělena do několika částí. První nabídne krátký vhled do úpravy v občanském zákoníku č. 40/1964 Sb. (dále jen „OZ 1964“), dále bude následovat krátký výklad o ochraně spotřebitele v evropském právu a jak tuto úpravu implementoval český zákonodárce. Poté se již dostanu k jádru práce a to úpravě v občanském zákoníku č. 89/2012 Sb. (dále jen „ObčZ“). Popíšu jak argumenty, které podporují tvrzení, že v zákoně účinném od roku 2014 již zákonná záruka obsažena není, tak důvody, které vedou zastánce zákonné záruky k přesvědčení, že došlo pouze k jinému jazykovému vyjádření, ale obsah ustanovení a tedy i dvouletá zákonná záruka pro spotřebitele zůstala zachována. Cílem práce je tyto argumenty porovnat a zhodnotit, které podle mně mají větší váhu a proč. Závěrem práce je úvaha nad tím, jaký vliv by změna či zachování záruky měly na ochranu spotřebitele.

2. Úprava v občanském zákoníku č. 40/1964 Sb.

Do konce roku 2013 jsme ustanovení o záruce našli v § 619 a 620 OZ 1964, v oddíle čtvrtém, kde se nacházela zvláštní ustanovení o prodeji zboží v obchodě. Tato úprava byla účinná od roku 2003 a důvodová zpráva ji zdůvodňovala nutností harmonizace v souvislosti s připravovaným vstupem země do Evropské unie,¹ konkrétně tímto byla implementována Směrnice Evropského parlamentu a Rady 1999/44/ES o některých aspektech prodeje spotřebního zboží a záruk na toto zboží (dále jen „směrnice“). O této směrnici bude ještě pojednáno dále. V § 619 odst. bylo stanoveno: „*Nejde-li o věci, které se rychle kazí nebo o věci použité, odpovídá prodávající za vady, které se projeví jako rozpor s kupní smlouvou po převzetí věci v záruční době (záruka).*“ V komentáři k tomuto ustanovení je vysvětlení, že jde o odpovědnost záruční, která se uplatní při vzniku vady po převzetí zboží a je odlišná od odpovědnosti zákonné, pro niž je rozhodné, že vada je na zboží již v okamžiku převzetí² (v § 616 OZ 1964). § 620 v odst. 1 poté uváděl jasné prohlášení, že „*Při prodeji spotřebního zboží je záruční doba 24 měsíců...*“³, s odchylkami týkající se některých věcí. Z uvedeného je vidět, že úprava byla jasná a nezbuzovala pochyby. Pokud vada existovala v době převzetí věci,

¹ 1024/0 Vládní návrh na vydání zákona, kterým se mění zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 65/1965 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů. In: CODEXIS (právní informační systém). Atlas consulting (cit. 1. 4. 2015).

² ŠVESTKA, Jiří. SPÁČIL, Jiří. ŠKÁROVÁ, Marta. HULMÁK, Milan. Občanský zákoník: komentář. 2. Vydání. Beck, 2009. ISBN 9788074001086. s. 1764.

³ Ibid. s. 1765.

uplatnila se odpovědnost zákonná, pokud se vada objevila v následujících 24 měsících, odpovídal prodávající za záruku.

3. Směrnice 1999/44/ES a její implementace do českého právního řádu

Jak již bylo řečeno, výše zmíněnými paragrafy byla implementována evropská směrnice. V důvodové zprávě je jasně řečeno, že *“Podle čl. 5 odst. 1 směrnice 1999/44/ES ručí prodávající dva roky od dodání za veškeré vady spotřebního zboží, které se v této době projeví jako rozpor s kupní smlouvou; směrnici proto neodpovídá platná úprava šestiměsíční záruční doby.”*⁴ Je to ale opravdu tak? Směrnice v článku 3 odst. 1 stanoví, že *„Prodávající odpovídá spotřebiteli za každý rozpor se smlouvou existující v okamžiku dodání spotřebního zboží“*. Tento článek je shodný s úpravou odpovědnosti ze zákona za vady existující v době převzetí zboží. Lhůta, po kterou prodávající odpovídá za rozpor s kupní smlouvou, je stanovena v článku 5 uvedeného předpisu a to na dobu dvou let po dodání zboží.⁵ Toto tedy nezakládá odpovědnost prodávajícího za jakoukoliv vadu, která se projeví po dobu 24 měsíců, ale pouze jasně vymezuje časové období, kdy spotřebitel může uplatnit rozpor s kupní smlouvou v okamžiku převzetí. Tento názor zastávají i Jakub Vozáb a Jiří Slavíček ve svém článku, kde uvádějí: *„Toto ustanovení ani jiné ustanovení směrnice nezakládají ve prospěch spotřebitelů žádné jiné instituty, k jejichž uplatnění by došlo přímo na základě zákona, jako je třeba v právu ČR zákonná záruka za vady zboží. Jediný institut, který směrnice vyžaduje po členských státech uplatňovat přímo ze zákona, je tedy odpovědnost prodávajícího za rozpor zboží se smlouvou existující již v době jeho převzetí.”*⁶

Evropská směrnice obsahuje i ustanovení o záruce. Nachází se mezi definicemi pojmů v článku 1 odst. 2 písm. d) a je charakterizována jako *„Každý závazný slib vrácení kupní ceny, náhradního dodání spotřebního zboží nebo opravy nebo zjednání jiné nápravy ze strany prodávajícího nebo výrobce v případě, že výrobek neodpovídá údajům uvedeným v záručním listě nebo v příslušené reklamě, které jsou spotřebiteli poskytovány bez zvláštního příplatku.”* Upřesnění je v článku 6. Lze tedy dovodit, že evropský zákonodárce záruku považuje za nadstandartní službu prodávajícího, která by měla jít nad rámec kupní smlouvy, ne být její součástí. Z uvedeného tedy plyne, že česká právní úprava nejen poskytovala standart odpovídající směrnici, ale práva spotřebitelů navíc významně rozšířila, což ovšem evropská směrnice nevylučuje. Lze se jen dohadovat, zda se tak stalo pouhým chybným pochopením evropské směrnice, či se zákonodárce domníval, že je nutné, poskytnou spotřebitelům opravdu významnou ochranu ve vztahu k podnikateli při nákupu zboží v obchodě.

⁴ Ibid. k bodu 3.

⁵ Prodávající odpovídá podle ustanovení článku 3 v případě, že se rozpor se smlouvou projeví ve lhůtě dvou let po dodání zboží.

⁶ VOZÁB, Jakub. SLAVÍČEK, Jiří. Vyžaduje právo ES při prodeji spotřebního zboží skutečně dvouletou obecnou záruční dobu? Právní rozhledy. 2003, roč. 11, č. 1, s. 22-25. ISSN 1210-6410. s. 24.

4. Úprava v občanském zákoníku č. 89/2012 Sb.

4.1. Ideové základy zákoníku

At' již byl důvod jakýkoliv, úprava v OZ 1964 byla jasná. To se ovšem změnilo 1. ledna 2014, kdy vstoupil v účinnost nový občanský zákoník. Autoři ObčZ od počátku deklarovali „*Celkový příklon k evropským kontinentálním konvencím, (...) důsledný obrat směrem od marxisticko-leninské koncepce právního systému a jeho funkcí.*“⁷ Je tedy otázkou, nakolik můžeme OZ 1964 použít k výkladu ustanovení nového kodexu. Je však pravdou, že ustanovení o prodeji zboží v obchodě, které je i v ObčZ, pochází z evropských předpisů, jež jsou samozřejmě pro zemi stále závazné a jejich vliv se musel projevit i při přípravě, což dokládá i důvodová zpráva „*Návrh zákona je slučitelný (...) s právními akty Evropských společenství. Přebírá v mnohém dosavadní text občanského a obchodního zákoníku, ve kterém byly transponovány potřebné směrnice a provádí dokončení této transpozice.*“⁸

4.2. Sporná ustanovení

Nyní již však k samotným ustanovením. Kodifikace soukromého práva spojila do jednoho předpisu jak ustanovení z občanského zákoníku, tak i ustanovení ze zákoníku obchodního. Ve struktuře zákona tedy bylo nutné zohlednit i tu skutečnost, že musí být jasné, která úprava se použije pro podnikatele, případně pro občany a jaké ustanovení ve vztahu podnikatel a spotřebitel. Závazková práva jsou upraveny v části čtvrté, koupě poté v oddílu 2, který se dělí na další pododdíly. Zvláštní ustanovení o prodeji zboží v obchodě jsou i v ObčZ oddělena, a to v pododdílu 5, konkrétně v § 2158 až 2174. V důvodové zprávě k tomuto pododdílu je napsáno, že „*Osnova zachovává s určitými stylistickými a systematickými úpravami zvláštní ustanovení o prodeji v obchodě.*“⁹ Nejprve se v § 2161 pojednává o jakosti při převzetí. Odstavec první se obsahově shoduje s prvním a druhým odstavcem § 616 OZ 1964. V odst. 2 § 2161 je stejná vyvratitelná domněnka, která se nacházela v odst. 4 § 616, že pokud se vada projeví v průběhu šesti měsíců od převzetí, má se za to, že věc byla vadná již při převzetí. Zcela ale v tomto ustanovení chybí způsoby řešení, pokud prodejce jakost při převzetí nesplní. Veškerá práva z vadného plnění jsou vydělena do zvláštní části práva z vadného plnění nacházející se v § 2165 až 2174. A právě ustanovení odst. 1 § 2165 vyvolává pochybnosti, zda i nyní je zákonná záruka součástí českého právního řádu. Sporný odstavec zní: „*Kupující je oprávněn uplatnit právo z vady, která se vyskytne u spotřebního zboží v době 24 měsíců od převzetí.*“ Spor se vede o to, zda toto ustanovení pouze deklaruje dobu, kdy je

⁷ ELIÁŠ, Karel a kol. Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou a rejstříkem. Nakladatelství Sagit, a.s., 2012. 1118 s. ISBN 9788072089222. s. 47.

⁸ Ibid. s. 54.

⁹ Ibid. s. 829.

možné uplatnit právo z vady, ale pouze z takové, která již existovala v době převzetí, či zda významově odpovídá zákonné záruce tak, jak byla upravena v OZ 1964.

4.3. Uplatnění práv z vady, kterou měla věc v okamžiku převzetí...

Nejprve uvedu argumenty, které podporují nový možný výklad. První výklad by odpovídal odpovědnosti z vady tak, jak je upravena ve směrnici. Spotřebitel by mohl u prodejce uplatnit právo pouze z takové vady, která existovala již v okamžiku převzetí výrobku. S tímto souhlasí například Tomáš Liškutín ve svém článku v časopise Právní rozhledy¹⁰. Svoje tvrzení dále podporuje odkazem na interpretační pravidla nového občanského zákoníku. Dovolává se odst. 2 § 2, nikdo se však nesmí dovolávat slov právního předpisu proti jeho smyslu. Liškutín dovozuje, že slovo vyskytne, by se mělo vykládat jako projev. Stejný závěr je podle něj podpořen i systematikou celého zákona: „*Předmětný § 2165 odst. 1 ObčZ je systematicky zařazen do části týkající se práv z vadného plnění. Nelze si nevšimnout, že pojem „práva z vadného plnění“ není neurčitý, ba naopak, je výslovně definován v § 2100 odst. 1 ObčZ, který stanoví, že právo kupujícího z vadného plnění zakládá pouze vada, kterou má věc při přechodu nebezpečí škody na kupujícího (v okamžiku převzetí kupujícím), byť se projeví až později.*“¹¹

Dále zastánci uvedeného výkladu odkazují, že v zákoně se slovo záruka nachází. Ale pouze ve významu smluvní záruky, ne záruky zákonné. V zákoně se záruka za jakost nachází v § 2113. Důvodová zpráva k tomuto ustanovení uvádí: „*Pojetí záruky za vady je pro obecné občanské právo nové. Platný občanský zákoník vychází z někdejšího pojetí služeb, které vzniklo za jiných společenských podmínek v 60. letech a bylo spojeno s institutem zákonné záruky, kterou standardní právní úpravy neznají. Osnova se vrací ke standardnímu řešení (z něhož vychází již nyní platný obchodní zákoník) a odděluje od sebe práva, která kupujícímu vznikají z vad plnění ze zákona a která vznikají kupujícímu ze záruky za jakost. (...) Záruka za jakost však nemůže vylučovat zákonnou úpravu práv z vad věci (což je praktické zejména u skrytých vad).*“¹²

Odkaz na záruku za jakost, používá jako argument proti zákonné záruce, ve svém článku na webu Obczan.cz Jiří Rameš,¹³ avšak v jiné podobě: „*Pochybnosti o existenci zákonné záruky jednoznačně vyvrací samotný § 2165 ve druhém odstavci, dle kterého se ustanovení o (smluvní) záruce za jakost použijí, pokud je na věci, obalu, návodu či reklamě uvedena doba, po kterou lze věc použít. Pokud tato doba takto uvedená není, nelze si ji domýšlet. Záruka,*

¹⁰ LIŠKUTÍN, Tomáš. Otazníky nad zákonnou zárukou při prodeji zboží v obchodě od ledna 2014. Právní rozhledy. 2014, roč. 22, č. 5, s. 160-164. ISSN 1210-6410

¹¹ LIŠKUTÍN, Tomáš. Otazníky nad zákonnou zárukou při prodeji zboží v obchodě od ledna 2014. s. 163.

¹² ELIÁŠ, Karel a kol. Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou a rejstříkem. s. 818.

¹³ REMEŠ, Jiří. Zákonná záruka podle NOZ opravdu končí. OBCZAN.cz Dostupné online: <https://obczan.cz/clanky/zakonna-zaruka-podle-noz-opravdu-konci?query=z%C3%A1ruka>. (cit. 1. 4. 2015).

kryjící pozdější vady, se uplatní pouze v situacích předvídaných druhým odstavcem (uvedení doby, po kterou lze věc použít).“¹⁴

Výklad, že odst. 1 § 2065 je pouze časovým omezením podává v komentáři i Luboš Tichý. Ten dokonce dovozuje, že časové doba je omezena pouze pro výskyt vady, ale uplatnění tohoto práva časově omezeno není.¹⁵ K zákonné záruce se vyjadřuje jen mimochodem v závorce: „*tehdejší zákonodárce a právní nauka (myšleno OZ 1964 pozn. aut.) uznávali tzv. zákonnou záruku, což je nepřesné označení odpovědnosti prodávajícího za škodu*“.¹⁶

4.4. ...nebo zákonná záruka?

Nyní se přesuňme k tvrzení osob, které jsou přesvědčeni o trvání zákonné záruky. Je zajímavé, že mnohdy se vyskytují velice podobné argumenty, které ale vedou k naprosto odlišným závěrům. Nejčastějším je použití jazykového výkladu, konkrétně slova vyskytne. Je pravdou, že ještě ve druhém návrhu připravovaného občanského zákoníku, který byl veřejnosti představen v květnu 2007, bylo použito „uplatnit právo z vady, která se projeví“¹⁷. Je tedy možné, že nejprve autoři zamýšleli, aby tento paragraf opravdu směřoval pouze k určení lhůty pro vady, které byly na věci již při převzetí. Tuto domněnku uvádí ve svém článku také Klára Balabánová.¹⁸ O dva roky později, však již v oficiální verzi, která byla předložena k projednání vládě, bylo použito slovo „vyskytne“. Význam slova vyskytne je v tom, že taková vada na věci při převzetí být nemusí, může se objevit až později. Například slovy Filipa Melzera: „*Nebylo cílem předkladatele omezit tzv. dvouletou zákonnou záruku při spotřebitelské koupi zboží. Proto i vládní návrh zákona doznal oproti předchozímu znění určitých změn. Záměr zákonodárce je tak zřejmý např. z upravené dikce § 2008, kdy byl pojem „projeví“ nahrazen pojmem „vyskytne“. Projevit se může již existující vada, naproti tomu termín vyskytnutí vady je vhodnější, aby zahrnul i případ, kdy vada nově vznikne; tak ostatně činí již dnešní § 502 ObčZ, když hovoří obecně o záruce*“.¹⁹ Pokud tedy došlo k takové změně, svědčí o tom, že zákonodárce měl v úmyslu zachovat úpravu z OZ 1964 a bylo by tedy opět možno použít výkladových pravidel podle odst. 2 § 2 ObčZ.

Petr Čech ve svém článku Nad několika rekodifikačními nejasnostmi dodává ještě výklad gramatický: „*Význam má zvláště absence druhé čárky v souvětí ustanovení. Ve prospěch prve prezentovaného názoru by svědčilo, pokud by vedlejší přívlastková věta zněla jen „která se vyskytne u spotřebního zboží“ a dál (oddělena čárkou) by pokračovala věta hlavní, takže by*

¹⁴ Ibid.

¹⁵ ŠVESTKA, Jiří. DVOŘÁK, Jan. FIALA, Josef a kol. Občanský zákoník. Komentář. Svazek V. Wolters Kluwer, a.s., 2014. 1700 s. ISBN 9788074786389. s. 971.

¹⁶ Ibid. s. 971.

¹⁷ Vládní návrh občanského zákoníku z května 2007. Dostupné online: http://obcanskyzakonik.justice.cz/fileadmin/OZ_s_DZ_verze_2007.06.03.pdf (cit. 1. 4. 2015).

¹⁸ BALABÁNOVÁ, Klára. Nový občanský zákoník a dvouletá záruka na spotřební zboží. Obchodní právo. 2013, roč. 22, č. 5, s. 171-175. ISSN 1210-8278.

¹⁹ MELZER, Filip. K úpravě ochrany spotřebitele ve vládním návrhu občanského zákoníku. Právní rozhledy. 2009, roč. 17, č. 21, s. 771-776. ISSN 1210-6410. s. 773.

celá zněla: kupující je oprávněn uplatnit právo z vady v době dvaceti čtyř měsíců od převzetí.“ Tak tomu ale není. Věta hlavní zní jen: Kupující je oprávněn uplatnit právo z vady.“ Celá vedlejší přívlasková věta (vzhledem k absenci další čárky) zní: „která se vyskytne u spotřebního zboží v době dvaceti čtyř měsíců od převzetí.“ Ustanovení tedy nestanoví lhůtu pro uplatnění práva z vad, nýbrž zakládá odpovědnost za vady, které se vyskytnou v uvedené době.²⁰

Autoři rovněž poukazují na výklad historický,²¹ kdy i již zmíněný text důvodové zprávy hovoří o zachování úpravy o prodeji zboží v obchodě. Je určité důležité zmínit i společné výkladové stanovisko Ministerstva spravedlnosti a Ministerstva průmyslu a obchodu, Dvouletá zákonná záruka na zboží bude platit i po 1. 1. 2014, kde se vyjadřuje například náměstek ministra průmyslu a obchodu Tomáš Hajdušek: *“Na tomto názoru panuje mezi oběma ministerstvy shoda. Spotřebitelé by měli mít možnost stejně jako dnes uplatnit právo na odpovědnost za vady po dobu dvou let.”²²*

Klára Balabánové se v článku Nový občanský zákoník a dvouletá záruka na spotřební zboží, vyjadřuje ke směrnici o ochraně spotřebitelů. Uznává, že směrnice upravuje pouze lhůtu k uplatnění vad, které byly na zboží již při převzetí a záruku pouze ve formě smluvního ujednání. Poukazuje ale na to, že *„Směrnice je založena na principu minimální harmonizace a není vyloučeno, aby zákonodárce jednotlivých členských států EU přijal nebo nadále užíval přísnější právní úpravu týkající se zákonné záruky na spotřební zboží.”²³* Podobně dodává i Blanka Vítová, že jeden z principů nejen evropského, ale i českého práva je *„poskytnutí co největší ochrany slabší straně – spotřebiteli – která by jen stěží nastala upřením delší záruční doby.”²⁴*

Všechny výše uvedené argumenty jsou uvedené také v komentáři autorského kolektivu pod vedením Milana Hulmáka. Komentář se vyjadřuje také k odst. 2 § 2165. Souhlasí s tvrzením, že je zde uvedena smluvní záruka, jež se bude řídit podle § 2113, ale nedovozuje z toho, že by odkaz na ustanovení v jiné části zákona jakkoliv omezilo zákonnou záruku podle odst. 1.²⁵

²⁰ Čech, Petr. Nad několika rekodifikačními nejasnostmi. Obchodněprávní revue. 2012, roč. 4, č. 11-12, s. 324-329. ISSN 1803-6554. s. 326.

²¹ VÍTOVÁ, Blanka. Vyloučení nebo omezení práva spotřebitele z vadného plnění (včetně dvouleté zákonné záruky v NOZ) jako jedno z nepřiměřených ujednání ve spotřebitelských smlouvách. Rekodifikace & Praxe. 2013, roč. 1, č. 6, s. 5-8. ISSN 1805-6822. BALABÁNOVÁ, Klára. Nový občanský zákoník a dvouletá záruka na spotřební zboží.

²² Dvouletá zákonná záruka na zboží bude platit i po 1. 1. 2014. Zpráva tiskového odboru ministerstva spravedlnosti z 14. 5. 2013. Dostupné online: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/infocentrum/aktuality/dvouleta-zakonna-zaruka-na-zbozi-bude-platit-i-po-1-1-2014/> (cit. 1. 4. 2015).

²³ BALABÁNOVÁ, Klára. Nový občanský zákoník a dvouletá záruka na spotřební zboží. s. 172.

²⁴ VÍTOVÁ, Blanka. Vyloučení nebo omezení práva spotřebitele z vadného plnění (včetně dvouleté zákonné záruky v NOZ) jako jedno z nepřiměřených ujednání ve spotřebitelských smlouvách. s. 7.

²⁵ HULMÁK, Milan a kol. Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055-3014). Komentář. 1. Vydání. C. H. Beck, 2014. 2072 s. ISBN 9788074002878.

K problematice se vyjádřil také emeritní soudce Nejvyššího soudu ČR Miloš Tomsa. Ve svém článku *Ještě jednou k odpovědnosti za vady při prodeji zboží v obchodě*²⁶ se vyjadřuje především k argumentům, které odkazují na systematiku celého zákona. Je přesvědčen, o nutnosti důsledného uvažování o vztazích mezi obecnými a zvláštními ustanoveními zákona. Vždy je nejprve uvedena úprava obecná, která je nadále upřesňována speciálními paragrafy. Není tedy překážkou, aby nejprve byla záruka vymezena v obecné části, a její konkrétní užití poté upřesněno v záruce zákonné: *„Jinou věcí je odpovědnost ze záruky. Ta je pro kupní smlouvu rozvedena v § 2113 až 2117 ObčZ. V těchto ustanoveních se zejména blíže upravuje běh záruční doby, základem je závazek prodávajícího, že věc bude po určitou dobu způsobilá pro použití pro určitý účel nebo že si zachová obvyklé vlastnosti; stejný účinek má uvedení záruční doby nebo doby použitelnosti na obalu zboží nebo v reklamě. (...) Pak následuje úprava specializovaná v dalším stupni, a to v pododdílu 5, který obsahuje zvláštní ustanovení o prodeji zboží v obchodě. (...) Jde tu o speciálně stanovenou zákonnou odpovědnost za vady v rozsahu dvouleté záruky za vlastnosti dodaného spotřebního zboží – tedy podle obecného chápání kupujícího o stanovení dvouleté záruky za jakost. Pokud jde o posouzení podle § 2 ObčZ, ze souvislosti ustanovení o odpovědnosti za vady, jak je zřejmé ze sledu speciálních ustanovení, kdy je výslovně zvolen jen pro odpovědnost za prodané spotřební zboží výraz „vada se vyskytne“ oproti v obecnějších stupních užitému východisku odpovědnosti za vady, které existovaly v době převzetí, ale které se projeví až později, vyplývá podle mého názoru zcela nepochybně jasný záměr odlišit rozsah odpovědnosti za vady spotřebního zboží prodaného v obchodě od rozsahu odpovědnosti daného obecně.“*²⁷

5. Dopad sporného ustanovení na ochranu spotřebitele

Závěrem bych ale ráda zodpověděla možná nejdůležitější otázku, jaký reálný dopad má ustanovení na osobu, kterou mají speciální ustanovení o koupi zboží v obchodě chránit, tedy spotřebitele? Petr Čech v již zmíněném článku: *„pokládám za nešťastné, že zrovna tak klíčová otázka právní ochrany spotřebitele a jeho každodenního života je v novém kodexu spojena s natolik zásadní výkladovou nejasností. To tíživě dolehne jak na „běžného“ člověka, tak na samotné podnikatele.“*²⁸ Upřímné pobouření svých známých, v okamžiku, kdy jim oznámila zrušení zákonné záruky, vyjadřuje ve svém článku Markéta Selucká.²⁹ Argumentuje také trvale udržitelným rozvojem, který nebude možný v okamžiku, kdy díky zrušení zákonné záruky dojde k produkci nekvalitního zboží a tím pádem také k nárůstu odpadu.

²⁶ TOMSA, Miloš. *Ještě jednou k odpovědnosti za vady při prodeji zboží v obchodě*. Právní rozhledy. 2014, roč. 22, č. 11, s. 404-406. ISSN 1210-6410.

²⁷ TOMSA, Miloš. *Ještě jednou k odpovědnosti za vady při prodeji zboží v obchodě*. s. 405-406.

²⁸ Čech, Petr. *Nad několika rekodifikačními nejasnostmi*. s. 326.

²⁹ SELUCKÁ, Markéta. *Ochrana spotřebitele v navrhovaném občanském zákoníku*. Právní rozhledy. 2009, roč. 17, č. 10, s. 364-368. ISSN 1210-6410.

Pro některé odborníky problém není vůbec podstatný, neboť se již praxí dospělo k řešení. Tento názor vyjadřuje například David Uhlíř: *„Jestli je „záruka“ na tenisky šestiměsíční nebo dvouletá, není podstatné, v případě dražších věcí očekávané dlouhodobé životnosti, jako jsou kupř. automobily, již prodejci dávno v rámci konkurenčního boje nabízejí smluvní záruky až sedmileté.“*³⁰

Zastánci názoru, že zákonná záruka se již v účinném občanském zákoníku nenachází, nejčastěji vidí výhody pro trh. Podle jejich názoru zrušení záruky zlepší konkurenční prostředí, neboť výrobci a prodejci budou moci poskytnutí záruky využít v rámci konkurenčního boje a spotřebitel se bude moci svobodně rozhodnout, zda si koupí levnější zboží bez záruky či dražší zboží, kde ale prodejce záruku garantovat bude. Zajímavý pohled nabízí například Tomáš Liškutín: *„Prodávajícím by se tímto měla otevřít svobodná možnost rozšířit nabídku záruky podle potřeb jejich zákazníků (jeden typ výrobku by mohli nabízet s různě nastavenou zárukou za jakost a tomu by odpovídajícím způsobem přizpůsobili i cenu). Navíc v případech, kdy prodávajícím jejich velkododavatelé poskytují záruku za jakost v délce např. 12 měsíců (protože v ostatních evropských zemích obchodní partneři nejsou zpravidla vůbec schopni porozumět tomu, že je v ČR záruka za jakost a její délka přikázána zákonem), by mohli obohatit sortiment nabízených výrobků, u kterých se dosud zdráhali s jejich uvedením na trh v ČR, jelikož se obávali nákladů na vyřizování reklamací.“*³¹

Osobně se nejvíce ztotožňuji s názorem Kláry Balabánové, jež se domnívá, že: *„V České republice aplikace ani délka zákonné záruky nečiní v praxi významné obtíže. Prodávající má v rámci 24 měsíční záruční doby možnost o reklamaci suverénně rozhodnout a event.. ji i zamítnout, vznikla-li vada v důsledku běžného opotřebení (619 odst. 2 obč. zák.). Obdobným způsobem bude prodávající chráněn i po účinnosti NOZ.“*³²

4. Závěr

V otázce existence či neexistence zákonné záruky v ObčZ, se osobně kloním k názorovému proudu, který se domnívá, že zákonná záruka zůstala v zákoně zachována. Připouštím, že záměrem autorů toto původně nebylo, ostatně lze to vysledovat v prvních návrzích zákona, ale v průběhu připomínkového řízení byla záruka do zákona včleněna. Pokud by bylo úmyslem zákonodárce připustit novou úpravu, jistě by tak výraznou změnu ve významu slov v zákoně neprovedl. S ohledem na tento proces se tedy domnívám, že uplatnění odst. 2 § 2 ObčZ je nutné vyložit tak, že zákonodárce chtěl zachovat zákonnou záruku ve stejném rozsahu, který již v České republice přes deset let existuje, a na který je český spotřebitel zvyklý. Úmysl zákonodárce lze podle mě jasně vystopovat také v důvodové zprávě, kde

³⁰ UHLÍŘ, David. První zkušenosti s novým občanským zákoníkem. Bulletin advokacie. 2014, č. 7-8. S. 34-37. ISSN 1210-6348. s. 34.

³¹ LIŠKUTÍN, Tomáš. Otazníky nad zákonnou zárukou při prodeji zboží v obchodě od ledna 2014. s. 164.

³² BALABÁNOVÁ, Klára. Nový občanský zákoník a dvouletá záruka na spotřební zboží. s. 173.

deklarováním pouze stylistických změn byl záměr zachovat záruku vyjádřen zcela jasně. Stejně tak opakovaná vyjádření zástupců různých ministerstev jsou konstantní a trvají na zachování zákonné záruky.

Ač je tedy možná praktický dopad teoretické diskuze malý, stále zůstává nejasné ustanovení. Z výše uvedeného plyne, že zaujmout jednoznačné stanovisko není jednoduché a zástupci obou názorů používají velice podobné výkladové metody, jen jejich použitím dochází ke zcela odlišné interpretaci. Bude tedy nutné počkat na novelu, která by ustanovení dala jasný význam, případně na rozhodnutí soudů, zda ustanovení odst. 1 § 2165 znamená zákonnou záruku či je jen určením doby pro uplatnění práv z vady, která byla na spotřebním zboží již v okamžiku převzetí.

11. Prameny

Odborná literatura:

ELIÁŠ, Karel a kol. Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou a rejstříkem. Nakladatelství Sagit, a.s., 2012. 1118 s. ISBN 9788072089222.

ŠVESTKA, Jiří. DVOŘÁK, Jan. FIALA, Josef a kol. Občanský zákoník. Komentář. Svazek V. Wolters Kluwer, a.s., 2014. 1700 s. ISBN 9788074786389.

HULMÁK, Milan a kol. Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055-3014). Komentář. 1. Vydání. C. H. Beck, 2014. 2072 s. ISBN 9788074002878.

ŠVESTKA, Jiří. SPÁČIL, Jiří. ŠKÁROVÁ, Marta. HULMÁK, Milan. Občanský zákoník: komentář. 2. Vydání. Beck, 2009. ISBN 9788074001086.

VOZÁB, Jakub. SLAVÍČEK, Jiří. Vyžaduje právo ES při prodeji spotřebního zboží skutečně dvouletou obecnou záruční dobu? Právní rozhledy. 2003, roč. 11, č. 1, s. 22-25. ISSN 1210-6410.

SELUCKÁ, Markéta. Ochrana spotřebitele v navrhovaném občanském zákoníku. Právní rozhledy. 2009, roč. 17, č. 10, s. 364-368. ISSN 1210-6410.

MELZER, Filip. K úpravě ochrany spotřebitele ve vládním návrhu občanského zákoníku. Právní rozhledy. 2009, roč. 17, č. 21, s. 771-776. ISSN 1210-6410.

LIŠKUTÍN, Tomáš. Otazníky nad zákonnou zárukou při prodeji zboží v obchodě od ledna 2014. Právní rozhledy. 2014, roč. 22, č. 5, s. 160-164. ISSN 1210-6410.

TOMSA, Miloš. Ještě jednou k odpovědnosti za vady při prodeji zboží v obchodě. Právní rozhledy. 2014, roč. 22, č. 11, s. 404-406. ISSN 1210-6410.

UHLÍŘ, David. První zkušenosti s novým občanským zákoníkem. Bulletin advokacie. 2014, č. 7-8. S. 34-37. ISSN 1210-6348.

Čech, Petr. Nad několika rekodifikačními nejasnostmi. Obchodněprávní revue. 2012, roč. 4, č. 11-12, s. 324-329. ISSN 1803-6554.

VÍTOVÁ, Blanka. Vyloučení nebo omezení práva spotřebitele z vadného plnění (včetně dvouleté zákonné záruky v NOZ) jako jedno z nepřiměřených ujednání ve spotřebitelských smlouvách. Rekodifikace & Praxe. 2013, roč. 1, č. 6, s. 5-8. ISSN 1805-6822.

BALABÁNOVÁ, Klára. Nový občanský zákoník a dvouletá záruka na spotřební zboží. Obchodní právo. 2013, roč. 22, č. 5, s. 171-175. ISSN 1210-8278.

Normativní právní akty:

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů. In: ASPI (právní informační systém). Wolters Kluwer ČR (cit. 1. 4. 2015).

Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů. In: ASPI (právní informační systém). Wolters Kluwer ČR (cit. 1. 4. 2015).

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 1999/44/ES ze dne 25. Května 1999 o některých aspektech prodeje spotřebního zboží a záruk na toto zboží. In: ASPI (právní informační systém). Wolters Kluwer ČR (cit. 1. 4. 2015).

Důvodové zprávy:

1024/0 Vládní návrh na vydání zákona, kterým se mění zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 65/1965 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů. In: CODEXIS (právní informační systém). Atlas consulting (cit. 1.4.2015).

Internetové zdroje:

REMEŠ, Jiří. Zákonná záruka podle NOZ opravdu končí. OBCZAN.cz Dostupné online:

<https://obczan.cz/clanky/zakonna-zaruka-podle-noz-opravdu-konci?query=z%C3%A1ruka>.

(cit. 1. 4. 2015).

Vládní návrh občanského zákoníku z května 2007. Dostupné online:

http://obcanskyzakonik.justice.cz/fileadmin/OZ_s_DZ_verze_2007.06.03.pdf (cit. 1. 4. 2015).

Dvouletá zákonná záruka na zboží bude platit i po 1. 1. 2014. Zpráva tiskového odboru ministerstva spravedlnosti z 14. 5. 2013. Dostupné online:

<http://obcanskyzakonik.justice.cz/infocentrum/aktuality/dvouleta-zakonna-zaruka-na-zbozi-bude-platit-i-po-1-1-2014/> (cit. 1. 4. 2015).